

Paúr Iván

Paúr Iván 1806. június 21-én született Kismartonban. Apja az Eszterházy hercegek uradalmi tisztje volt. Középiskoláit Sopronban és Kőszegen végezte. Pozsonyban jogot hallgatott, 1831-ben ügyvédi oklevelet szerzett.

Hercegi szolgálatban négy évig a lékai és kőszegi uradalmak ügyésze volt. 1842-ben külföldre ment, három hónap alatt végigjárta Ausztriát, Észak-Olaszországot és Svájcot, a középkori épületeken kívül az ókori emlékeket látogatta meg. Hazatérve 1844-ben a pozsonyi váltótörvénytől gyakornokoskodott. A szabadságharc alatt beállt a nemzetőrségbe, részt vett a schwechati ütközetben, századosként lépett be Görgey seregébe, és Buda visszafoglalásakor őrnagyi rangot kapott. A világosi katasztrófa után öt hónapig fogva tartották, a besorozást azonban kikerülte. Ez alatt barátja, Varsányi János társaságában a főváros környékén jártak, útjaikról 1852-től Paúr az Új Magyar Múzeum hasábjain számolt be. Atyja halála után, annak hagyatékából - barátai tanácsára - Pesten telepedett le és felhagyott a jogász pályával. Beiratkozott az archeológiai tanszék helyettes tanára, Kiss Ferenc előadásaira, és görög és római régészetet és antik érmészetet hallgatott. A helytartótanács 1855-ben nevezte ki a Magyar Nemzeti Múzeumhoz díjnoknak, felváltva két osztályra, a régiség- és könyvtári osztályra.

A MTA 1858-ban levelező tagjává választotta, és megbízta az akadémiai érem- és levéltár kezelésével. Kapcsolatba került Széchenyi család soproni és cenki tagjaival, Széchenyi István gróf halála után a család rá bízta az összes iratanyag és levelezés rendezését, a grófi család levéltárnoka lett. Tudományos kapcsolatait azonban nem szakította meg, az MTA archeológiai bizottságának kezdettől fogva tagja volt. Sopronba költözött 1858-ban, ahol a levéltárat is alaposan tanulmányozta. Varsányi kíséretében járta be a Dunántúl nagy részét, ahol sok római feliratot gyűjtöttek. 1867 után az akkor egymást váltó főispánok mellett titkári teendőket végzett. Ettől az évtől a vármegyei Honvédegylet elnöke lett. A kormány tudományos érdemei elismerésül királyi tanácsosi címet adományozott Paúr Ivánnak. A GYSEV vasútépítése során a megye őt kérte fel az előkerülő régészeti anyag összegyűjtésére és rendszerezésére. 1872-től kezdve, mint archeológus gyűjtött és ásatott annak érdekében, hogy a megye régészeti monográfiájához összegyűjtse az anyagot. 1885-ben a régi Scarbantia kelta kori temetőjét ásatta. A Sopronmegyei Régészeti Társulat 1886-ban, Paúr értékes régészeti gyűjteményéből

alakult meg. 1896-ban a Sopron megyei múzeum alapításán fáradozott, erre a célra 25 évi szorgalmas gyűjtését is felajánlotta: „... ezt a gyűjteményt a tulajdonjog fentartásával Sopron sz[abad] kir[ályi] város gyűjteményével egy örök időkre fennálló muzeummá egyesítse...”

Paúr Iván 1888. december 17-én hunyt el Sopronban. A Magyar Tudományos Akadémián Hampel József emlékbeszédben méltatta munkásságát. Sopronban utcát neveztek el róla 1927-ben, a Bécsi dombon emlékmű áll tiszteletére.

Irodalom:

Banner János: Paúr Iván emlékezete (Kismarton, 1806. VI. 21--Sopron, 1888. XII. 17.) In: Soproni szemle 21. évf. 4. sz. (1967.) p. 377-382.

Bella Lajos: Paur Iván Budapest : ANKH Kft., 1889

Brummer Krisztián: Paúr Iván In: Nemzeti Sírkert - Sopron / [szerk. Vörös Ákos] Sopron : Lions Club Sopron, 2017 p. 96-99.

Sarkady Sándor (szerk.): Aranykönyv 2000. Sopron: Quint Reklámügynökség, 1999. p. 66.

Internet:

Sopron anno weboldala hozzáférés: <https://sopronanno.hu/bejegyzes/paur-ivan-1806-1888> Letöltve: 2017. 08. 30.

Soproni Múzeum weboldala hozzáférés: <https://sopronimuzeum.hu/2006/08/16/mmtnet/> Letöltve: 2018. 03. 08.